

NEDRE EIKER KOMMUNE

Etat Oppvekst og kultur

Saksbehandler: Tor Kristian Eriksen
L.nr.: 26391/2010 Arkivnr.: F10/&13 Saksnr.:
2010/5306

Utvalgssak

Høringsuttalelse: NOU 2010:5: Et helhetlig hjelpemiddeltilbud

<i>Utvalg</i>	<i>Møtedato</i>	<i>Utvalgssaksnr.</i>
Utvalg for Helse og omsorg	13.10.2010	32/10

VEDLEGG

- 1 NOU 2010:5: Et helhetlig hjelpemiddeltilbud: Sammendrag av utredning
- 2 Høringsuttalelse fra KS: NOU 2010:5: Et helhetlig hjelpemiddeltilbud

OPPLYSNINGER

Saken dreier seg om høringsuttalelse til utredning NOU 2010:5: Et helhetlig hjelpemiddeltilbud.

Utvalget som har gjennomført utredningen ble oppnevnt 25. april 2008 av regjeringen. Mandatet var å foreta en helhetlig gjennomgang av forvaltning, organisering og finansiering på hjelpemiddelområdet.

Utvalget skriver i sitt oversendingsbrev til Arbeidsdepartementet 4. mai 2010:

”Regjeringen Stoltenberg II oppnevnte ved kongelig resolusjon 25. april 2008 et utvalg som fikk i mandat å foreta en helhetlig gjennomgang av forvaltning, organisering og finansiering på hjelpemiddelområdet. Hovedformålet var å få en vurdering av mulige langsiktige grep som kan gi effektive og langvarige kvalitets- og kompetanseforbedringer i systemet for formidling og forvaltning av hjelpemidler med sikte på å gi brukere av hjelpemidler økt mestring og livskvalitet. Utvalget legger med dette fram sin innstilling.”

Utredningen er sendt på høring med høringsfrist 15. oktober 2010.

Utvalg for helse og omsorg får derfor denne saken til behandling. Saken har også vært behandlet i Rådet for funksjonshemmede i møte 31.08.10, hvor det ble fattet slikt vedtak:

"Kommunalt råd for funksjonshemmede ber kommunen, ved kommunestyret eller formannskap, om å avgi høringssvar på NOU 2010:5 "Aktiv deltakelse, likeverd og inkludering, med frist 15. oktober 2010.09.27.

Høringens forslag om å overføre dagens statlige ansvar for hjelpemidler til kommunene må avvises og Rådet ber derfor om at følgende uttalelse blir vedtatt som høringssvar:

Kommunen mener retten til hjelpemidler fortsatt skal ligge til folketrygdloven med et statlig finansierungsansvar. Dette vil sikre funksjonshemmede tilgang til hjelpemidler på alle livsområder, med mulighet til å leve et selvstendig liv. De økonomiske utfordringer kommunen står overfor gir lite rom for nye omfattende oppgaver på dette området. Retten til hjelpemidler må være uavhengig av geografisk bosted og kommuneøkonomi. Staten bør i stedet forbedre hjelpemiddelformidlingen ved å bidra til å styrke kommunenes ergoterapitilbud og rehabilitering samt styrke vaktmestertjenesten for reparasjon av hjelpemidler."

KS har behandlet saken i sitt hovedstyre 31. august 2010. Rådmannen vurderer saksutredning og vedtak i KS som dekkende for rådmannens vurderinger i saken, og foreslår derfor at Nedre Eiker kommune slutter seg til KS sin uttalelse, og at vedtaket i Rådet for funksjonshemmede også oversendes som del av kommunens uttalelse til Arbeidsdepartementet.

Nærmere om utredningen:

Dagens ansvar og organisering:

Kommunen:

Ansvar for hjelpemidler ved midlertidige behov, pluss for beboere på institusjoner:
Finansieres av kommunen. Kommunens ansvar beskrives slik:

"Alle ledd av formidlingsprosessen: Avdekking og utredning av behovet for hjelpemidler, nødvendig utprøving av hjelpemidler, bistand til brukerens søknad om hjelpemidler, tilpassing, montering og enklere service og reparasjon, motivasjon og opplæring av brukeren."

Lokalt apparat/mellomstasjon på håndtering av hjelpemidler fra NAV's fylkeshjelpemiddelsentralen: lager, distribusjon/utlevering/retur og bestilling/kontakt med hjelpemiddelsentralen. Godt og effektivt gjenbruk av hjelpemidler fra NAV's fylkeshjelpemiddelsentral.

Todelt organisering i Nedre Eiker: Teknisk (hjelpemiddelsentralen/transportsentralen lokalt), Helse/omsorg – ergo/fysioterapitjenesten (søknader/veiledning m.m.). Kommunens arbeid er finansiert over kommunebudsjettet.

NAV's fylkeshjelpemiddelsentral

2. linjetjeneste, ansvar for de kompliserte/sammensatte sakene/brukerne, kompetanse, innkjøp, lager, reparasjon/vedlikehold, distribusjon, formidling. Folketrygdbasert finansiering.

Sammendrag av utvalgets vurderinger og forslag:

Hovedmål

"Utvalget mener at hovedmålet om aktiv deltakelse, likeverd og inkludering i arbeid, utdanning og dagligliv for personer med funksjonsnedsettelse ikke kan nås uten et hjelpemiddelsystem der brukernes behov og sikring av tilgang til riktige hjelpemidler og nødvendig tilrettelegging til rett tid er sentrale hensyn."

5 hovedutfordringer

"Utvalget har identifisert fem hovedutfordringer som det er viktig at ansvarlige myndigheter adresserer:

- *Brukere av hjelpemidler med sammensatte og komplekse behov.*
- *En aldrende befolkning og endret sykdomsbilde.*
- *Deltakelse og inkludering av flere med funksjonsnedsettelse i arbeidslivet.*
- *Universell utforming og tilrettelegging.*
- *Kompetanse, innovasjon og globalisering".*

5 områder hvor reformbehovet er størst

"Utvalget har konkludert med at det er behov for å justere dagens hovedmodell. Dette innebærer at utvalget foreslår forbedringer (det de selv vurderer som forbedringer altså) i dagens organisering, finansiering og regelverk.

Hvilke reformbehov det er mest presserende å løse:

- *Behov for økt brukermedvirkning, større valgfrihet og forenkling.*
- *Behov for et mer robust og fleksibelt system i lys av den demografiske utviklingen, endringer i sykdomsbildet og den teknologiske utviklingen.*
- *Behov for en harmonisering av virkemidler for å oppnå mer helhetlige løsninger.*
- *Behov for en bedre arbeidsretting av virkemidler på hjelpemiddelområdet – flere personer med funksjonsnedsettelse i arbeid og utdanning.*
- *Behov for et kompetanseløft, satsing på forskning, utvikling og innovasjon."*

Sammendrag av forslag til endringer

- Forslag om økt bruk av tilskudd til brukerne, slik at bruker selv kan foreta innkjøp av hjelpemidler, nærmere avgrenset mht både enklere og mer kompliserte og avanserte hjelpemidler.
- Sektoransvarsprinsippet: Ansvar for hjelpemidler legges til den myndighet som har ansvaret for den sektoren hvor hjelpemidlet kommer til anvendelse. Retten til hjelpemidler hjemles i sektor/særlovgivningen.
- Kommunene skal få et mer helhetlig ansvar for hjelpemidler i dagliglivet, og ved permanente behov. Samme ansvar for hjemmeboende som for beboere i institusjoner.

- Kommunene får hele finansieringsansvaret for sitt hjelpemiddelområde ("hjelpemidler for dagliglivet/basishjelpemidler"). Dette legges inn i rammetilskuddet.
- NAV-systemet får ansvar for forvaltnings- og finansieringsansvaret for stønader knyttet til sammensatte og komplekse behov.
- NAV-systemet får ansvar for arbeidsretta hjelpemidler, hjelpemidler i arbeidslivet.
- For brukere med behov for hjelpemidler fra begge forvaltningsområdene videreføres og utvides systemet med bestillingsordningen: fra kommune til NAV.

KS sier i sin saksframstilling:

"Utredningen definerer bredt begrepet hjelpemiddel som en gjenstand som reduserer et praktisk problem, i tillegg til at det kan det være tjenester som døvetolking, førerhund m.m.

Finansieringen av hjelpemidler er i dag delt mellom stat, kommune og arbeidsgivere. Statens ansvar er primært hjemlet i folketrygdloven og omfatter mange ulike tiltak og stønader, herunder et landsdekkende system av 19 hjelpemiddelsentraler. Sentralene skal gi problemløsning for brukere med varige funksjonelle hjelpebehov (mer enn to år). De skal fungere som en andrelinjetjeneste, med særskilt rådgivningsansvar for kommunene. Staten har i tillegg, gjennom de regionale helseforetakene ansvaret for behandlingshjelpemidler i og utenfor institusjon etter spesialisthelsetjenesteloven. Husbanken har ansvar for tiltak som utbedring og tilpasning av bolig.

Det har vært en betydelig vekst i statens utgifter til hjelpemidler. Det har også vært kritikk fra ulike hold av tilgjengeligheten, organisering og forvaltningspraksis.

Kommunene har ansvaret for hjelpemidler som skal dekke midlertidige behov (mindre enn to - tre år) og hjelpemidler til brukere innlagt i kommunale institusjoner (med unntak av forflytningshjelpemidler og syns- og hørselshjelpemidler). Kommunene har også et ansvar for formidlingsprosessen, for å utrede behovet for - og gi opplæring i bruken av hjelpemidler.

Arbeidsgiverne har ansvar for å tilrettelegge arbeidsplassen etter arbeidsmiljøloven.

Hjelpemiddelområdet har årlige kostnader på ca syv milliarder kroner, kostnader som er voksende.

Utredningen betegner dagens ansvarsfordeling på dette området som kompleks, et synspunkt det kan synes å være dekning for. Uklarheter og gråsoner resulterer i arbeids- og tidskrevende saksbehandling. Det kan bidra til et forhøyet kostnadsnivå. Målgruppen er heller ikke lett å avgrense. Gruppen framstår gjennom et dynamisk samspill mellom individ og samfunn – varierende i omfang og sammensetning. Med en vid begrepsdefinisjon av hjelpemiddel, blir det vanskelig å anslå framtidige behov og kostnader på dette området.

Utvalgets forslag bygger i stor grad på sektoransvarsprinsippet. Dette prinsippet innebærer at ansvaret for hjelpemidler legges til den myndighet som har ansvaret for sektoren hvor hjelpemidlet kommer til anvendelse. Utvalget ser dette i praksis slik at kommunene skal ha ansvaret for hjelpemidler i dagliglivet, at opplæringsmyndighetene får ansvar for hjelpemidler innen opplæring og at spesialisthelsetjenesten får ansvar for behandlingshjelpemidler.

Utvalget foreslår at retten til hjelpemidler i større grad hjemles i sektorlovgivningen. Utvalget anser at sektoransvar vil gi klarere ansvarsforhold og mulighet for å se hjelpemidler i sammenheng med sektorpolitikken forøvrig.

Utredningen foreslår at kommunene overtar ansvaret og finansieringen av "basishjelpemidler i dagliglivet" og samtidig lovfesting av omfattende individuelle rettigheter på hjelpemiddelområdet. Utvalget presiserer at ved overføring av ansvar og oppgaver til kommunene og helseforetakene, forutsettes dagens ressursramme å følge med, men innrømmer at en del av tilråkningene har en konkretiseringsgrad som gjør administrative og økonomiske konsekvenser vanskelige å vurdere.

Utredningens forslag om å overføre ansvar og finansiering av hjelpemidler til kommunene har møtt massiv kritikk fra funksjonshemmedes organisasjoner. På høringskonferanse som organisasjonene arrangerte 10.juni, kalte FFO dette forslaget for "en krigserklæring", og påstod at kommuneøkonomien ville bli mer avgjørende enn den enkeltes behov for hjelpemidler.

Administrasjonen i KS ser på utvalgets sektoransvarsprinsipp som et vanskelig og kontroversielt utgangspunkt for et mer helhetlig og brukerrettet hjelpemiddeltilbud. Kommunal finansiering av basishjelpemidler i dagliglivet kan gi en mer kompleks ansvars- og oppgavefordeling enn dagens. Utredningens forslag om økt kommunalt ansvar og finansiering er for uklart avgrenset til at KS bør støtte forslaget. En så uklar avgrensning kan lett gi voksende kommunale kostnader. KS bør derfor avvise forslaget om kommunalt ansvar."

VURDERING

Rådmannen velger å gjengi KS sine vurderinger av de mest sentrale forslagene, og anbefaler at disse legges til grunn for uttalelsen fra Nedre Eiker kommune:

"KS mener det er behov for et mer helhetlig hjelpemiddeltilbud - og at dette vil kunne gi viktige bidrag til aktiv deltakelse, likeverd og inkludering.

KS mener det sektoransvarsprinsippet som utredningsutvalget legger til grunn for sine forslag, er et vanskelig utgangspunkt for et mer helhetlig og brukerrettet hjelpemiddeltilbud.

KS mener den omfattende rettighetsreguleringen utvalget foreslår på hjelpemiddelområdet, knyttet til sine forslag om ny ansvarsfordeling, vil gjøre det vanskelig å konkretisere framtidige behov for hjelpemidler og de økonomiske og administrative konsekvensene for kommunesektoren og for den enkelte kommune.

KS mener at utredningens forslag om kommunalt ansvar og finansiering av basishjelpemidler i dagliglivet vil føre til en mer kompleks ansvars- og oppgavefordeling enn det som er dagens ordninger. Dette er et forslag som KS derfor ikke kan støtte."

KONKLUSJON

Rådmannen slutter seg til vurderingene og uttalelsene fra KS, og til vedtak i Rådet for funksjonshemmede, som gir uttrykk for de samme vurderingene og konklusjonene.

Rådmannens innstilling:

Nedre Eiker kommune slutter seg til vurderingene og uttalelsene fra KS om NOU 2010:5: Et helhetlig hjelpemiddeltilbud, og til vedtak i Rådet for funksjonshemmede i møte 31.08.10. Denne saksutredning med vedtak oversendes Arbeidsdepartementet som Nedre Eiker kommunes uttalelse til NOU 2010:5.

Behandling i Utvalg for Helse og omsorg - 13.10.2010:

Vedtak i / Innstilling fra Utvalg for Helse og omsorg - 13.10.2010: